

שאלות ומחשבות לפתיחת השיעור

- **האם היה לך מצב בחיים שהרגשת את קרבת אלוקים? את הנוכחות שלו בחייך?**
- **באלו מצבים?**
- **מה גרמה לך הרגשה זו?**
- **ואם לא – את עוד צעירה כל החיים לפניך**
- **חשבי באלו מצבים אנשים מרגישים את קרבת אלוקים?**

תהילים עג

נאו בפילים אחרות: 'ספר איוב הקטן'!

השאלה שמטרידה את המשורר:

כיצד יתכן שלרשעים טוב?

או במילים אחרות:

בעיית הגמול:

מדוע יש מציאות של (צדיק ורע לו

ו)רשע וטוב לו?

תהילים עג-איוב הקטן

• נקודה למחשבה: האם הפיתרון
במזמור זה דומה או שונה מסיום
ספר איוב?

תהילים עג-נושא הפזמון

מחבר המזמור מתאר תהליך אמוני
שהוא עובר, בו הוא מתלבט
ומתחבט בשאלה זו, ולאחר מכן
מתאר את התשובה שהוא מגיע
אליה.

תהילים עג-איוב הקטן

- נסי למצוא במזמור התייחסות לזמנים לזמן עבר ולזמן הווה.
- אלו פסוקים מתארים זמן הווה?
- אלו פסוקים מתארים זמן עבר?

א מזמור, לאָספּ: אַך טוב, לישראל אלהים-- לברי לבב.

ב ואני--כמעט, נטוי (נטיו) רגלי; כאן, שפכה (שפכו) אשרי.
ג כי-קנאתי, בהוללים; שלום רשעים אראה.
ד כי אין חרצבות למוֹתם; ובריא אולם.
ה בעמל אנוש אינמו; ועם-אדם, לא ינגעו.
ו לכן, ענקתמו גאֹה; יעטף-שית, חמס למו.
ז יצא, מחלב עינמו; עברו, משפיות לבב.
ח ימיקו, וידברו ברע עשק; ממרום ידברו.
ט שתו בשמים פיהם; ולשונם, תחלף בארץ.
י לכן, ישיב (ישוב) עמו הֵלם; ומו מלא, ימצו למו.
יא ואמרו, איכה ידע-אל; ויש דעה בעליון.
יב הִנֵּה-אלה רשעים; ושלוי עולם, השגו-חיל.
יג אֶךְ-ריק, זכיתי לבבי; וארחץ בנקיון כפי.
יד ואהי נגוע, כל-היום; ותוכחתי, לבקרים.
טו אִם-אמרת, אספרה כמו; הִנֵּה דור בניד בגדתי.
טז ואחשבה, לדעת זאת; עֵמַל היא (הוא) בעיני.

יז עד-אבוא, אל-מקדשי-אל; אבינה, לאחריתם.
יח אֶךְ בחלקות, תשית למו; הפלתם, למשנאות.
יט איך היו לשמה כרגע; ספו תמו, מן-בלהות.
כ כחלום מהקיץ-- אדני, בעיר עלמס תבזה.
כא כי, יתחמץ לבבי; וכליותי, אשתונן.
כב ואני-בער, ולא אדע; בהמות, הייתי עמך.
כג ואני תמיד עמך; אחזת, ביד-ימיני.
כד בעצתך תנחני; ואחר, כבוד תקחני.
כה מי-לי בשמים; ועמך, לא-חפצתי בארץ.
כו כלה שארי, ולבבי; צור-לבבי וחלקי--אלהים לעולם.
כז כי-הִנֵּה רחקיך ואבדו; העמתה, כל-זונה ממך.
כח ואני, קרבת אלהים-- לי-טוב; שתי, באדני יחזה מחסי; לספר, כל-מלאכותיך.

המזמור מתחלק לשלושה חלקים:

א: הווה

ב - טז: עבר

יז - כח: הווה

תהילים עג-פסוק א: הווה

המזמור פותח בקביעה המבטאת את אמונתו
העכשווית של מחבר המזמור:

א מזמור, לאסף:
אֵךְ טוֹב, יִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים--
לְבָרֵי לֵב.

שאלה לפחשבה בהמשך:

מדוע המזמור פותח דווקא בקביעה זו?

תהילים עג – פס' ב-טז

אבל... לפרות
הקביעה הברורה של
המשורר לא תמיד הוא
חש כך:

ב וְאֲנִי —
כְּמַעֵט, נטוי (נָטִיו) רָגְלִי;
כְּאֵין, שפכה (שִׁפְכוֹ) אֲשָׁרִי.

תהילים עג – פס' ב-ט

מה גרם לכך
שהמשורר
כמעט ואיבד את
דרכו,
וסר מדרך ה', שהיא
הדרך הנכונה?

תהילים עג – פס ב-טז

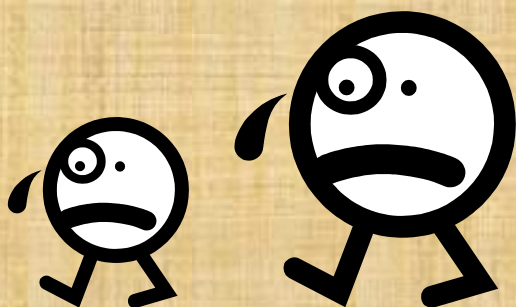
חרצובות – כבלים

בריא אולם – כרסם שמנה

עמל – ייסורים

ינוגעו – יהיו להם נגעים

ג כִּי-קִנְאֲתִי, שְׁלוֹם
בְּהוֹלִלִים; רָשָׁעִים אֶרְאֶה.
ד כִּי אֵין חֲרָצְבוֹת
לְמוֹתָם; וּבְרִיא אֹלָם.
ה בַּעֲמַל אָנוּשׁ
אִינָמוּ; וְעַם-אָדָם,
לֹא יִנָּגְעוּ.

תהילים עג – פס' ב-טז

ו לִכְן, עֲנֻקְתָּמוּ גֵאוֹה;
יַעֲטֹף-שִׁית, חֲמֵס לָמוּ.
ז יֵצֵא, מִחֶלֶב עֵינָמוּ;
עֲבְרוּ, מִשְׁכִּיּוֹת לִבָּב.

מפה נובעת
גאוותם של
הרשעים?

ענקתמו - כרוכה
סביב צווארם כמו
ענק

חמס - רשעות

שית - אחוריהם

חלב - שומן

עינמו - מעניהם

תהילים עג - פס'

ב-טז

ח יִמִּיקוּ, וַיִּדְּבְרוּ בְּרֹעַ
עֲשָׂק; מִמָּרוֹם יִדְּבְרוּ.
ט שִׁתּוֹ בַּשָּׁמַיִם
פִּיהֶם;
וּלְשׁוֹנָם, תִּהְלֹךְ בְּאֶרֶץ.

ימיקו - לועגים

ממרום - מתוך רום
הלב וגאווה

שיתו - נתנו

כלפי מי מפנים
הרשעים את
דבריהם?

תהילים עג – פס' י–

התוצאה :

י לֹכֵן, יֵשִׁיב (יֵשׁוּב) עֲמֹ
הַלֵּם; וְיִמִּי מִלֵּא, יִפְעֹז לִמֹּ.

(כשהעם רואה את מעשי הרשעים ואת גורלם,
זה גורם להם שינטשו את דרך ה')

תהילים עג – פס' ט-טז

יֵא וְאָמְרוּ, אֵיכָה יָדַע-אֵל;
בְּעֶלְיוֹן.

הֲאֵל-לֹא אֵינוּ יוֹדַע אֶת מַעֲשֵׂי הָאָדָם,
וְאֵינוּ מִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם
וְהִרִי הַהוֹכָחָה:

יֵב הֵנָּה-אֵלֶּה רִשְׁעִים;
הַשָּׁגוּ-חֵיל.
וְשִׁלּוּ עוֹלָם,

תהילים עג – פס' ט-טז

צִיָּהֶם הָאוֹמְרִים אֶת דְּבָרֵי הַכִּפּוּדָה?

המתפתים
לנהוג כרשעים

הרשעים

תהילים עג – פס' ט-טז

כתוצאה מהצלחת הרשעים,
המתפתים מתחרטים על מעשיהם

הטובים יג אֶךְ-רִיק, זְכוּתִי
לִבִּי; וְאַרְחֵץ בְּנִקְיוֹן כַּפִּי.
יָד וְאַהֲבִי נִגְוָע, כָּל-חַיִּים; וְתוֹכַחְתִּי,
לְבַקְרִים.

תהילים עג – פס' טו-יז

הַמִּשׁוֹרֵר אֵינוֹ רוֹצֵה לִפְרֹט אֶת דְּבָרֵיהֶם שֶׁל
הַמַּתְפָּתִים אַחֲרֵי הַרְשָׁעִים כִּיּוֹן שֶׁזֶּה תִּהְיֶה
בְּגִידָה בַבְּנִים:

טו אִם-אֶמְרָתִי, אֶסְפָּרָה כְּמוֹ; הִנֵּה דֹר בְּנֵיךָ
בְּגִדְתִּי.

הַמִּשׁוֹרֵר מִנְסֶה לְהַבִּין אֶת דֶּרֶךְ הַנְּהַגָּתָהּ
בְּעוֹלָם:

טז וְאַחֲשֹׁבָה, לְדַעַת זֹאת;

אֲבָל אֵין סִיכּוּי לְהַבִּין זֹאת:

עֵמֶל הִיא (הוּא) בְּעֵינַי.

תהילים עג-פס' ב-טז

• לסיכום תיאור הרשעים בצאי פסוקים
הכתארים את:

אֲתִיאוֹר בַּצֵּב
הַרְשָׁעִים

אֲתִיאוֹר
הַתְּנֵהְגוֹת
הַרְשָׁעִים

אֲתִיאוֹר
בַּחֲשָׁבוֹת
הַרְשָׁעִים

אֲתִיאוֹר
הַבְּרָאָה
הַחִיצוֹנִי שֶׁל
הַרְשָׁעִים

ובחזרה להווה...

תהילים עג – פס' יז-כח

יז עד-אבוא, אל-מקדשי-אל;
אבינה, לאחריהם.

מה הביא לשינוי
אצל המשורר?

תהילים עג – פס' יז – כח

הבנה מס' 1:

אחריתם של הרשעים:

הקב"ה מביא עליהם חורבן:

יח אֶךְ בַּחֲלָקוֹת, תַּנְשִׁית לָמוֹ;
הַפִּלְתָּם, לַמִּשְׁוֹאוֹת.
יט אֵיךְ הָיוּ לְשֹׁמֵה כְּרִגַּע;
סָפוּ תַמוֹ, מִן-בִּלְהוֹת

הצלחת הרשעים נעלמת, כמו חלום שנעלם לאחר
שהאדם מתעורר:

כ כַּחֲלוֹם מִהָקִיץ – – אֲדָנִי,
בְּעִיר צֶלְמָם תִּבְזֶה.

תהילים עג – פס' יז-כח

הַמִּשׁוֹרֵר נִזְכָּר
בְּתַחוּשׁוֹתָיו לִפְנֵי שְׁקִיבֹל
תְּשׁוּבָה לְבַעֲיִית הַגְּמוּלָּה:

כֹּא כִּי, יִתְחַמֵּץ
לִבִּי; וְכִלְיוֹתַי, אֶשְׁתּוֹנֵן.
כִּבּ וְאֲנִי – בַּעַר, וְלֹא
אֲדַע; בְּהִמּוֹת, הָיִיתִי עֹמֵד.

אשתונן-

דקירות

בער-

שוטה

תהילים עג – פס' יז-כח

הבנה פס' 2:

הפשודר פבין שה' תפיד היה עפו, ושקרבת

אלוקים היא הפביאה לאושרו של האדם:

כג וְאֲנִי תָמִיד עֹמֵךְ; אַחֲזֶתָ, בְּיָד – יְמִינִי.
גם בעת הריחוק, בעומק הייתי עמך, כיון שאתה
אחזת ביד ימיני.

כד בַּעֲצָתְךָ תִּנְחֵנִי; וְאַחֵר, כְּבוֹד תִּקְחֵנִי.
כה מִי – לִי בַשָּׁמַיִם; וְעַמֶּךָ, לֹא – חָפַצְתִּי בָאָרֶץ.
כו כָּלָה שְׂאֵרִי, וּלְבָבִי: עֹר – לְבָבִי וְחִלְקִי – אֱלֹהִים לְעוֹלָם.
כז כִּי – הִנֵּה רִחֲקִיף יֵאָבְדוּ; הַעֲמַתָּה, כָּל – זֹנֶה מִמֶּךָ.

לקח: מי שרחוק ממך - יאבד.
הצמת=השמדת מי שזונה ממך. (תקבולת
כיאסטיית)

תהילים עג – פס' יז-כח

הבנה פס' ז:

הפֿשׁוּרר כּבִּין שׁה' תּפִּיד הִיה עֲמוֹ, וּשְׁקִרְבַּת
אֱלֹקִים הִיא הַכּבִּיָּאָה לְאוֹשְׁרוֹ שֶׁל הָאָדָם:

כח וְאֲנִי, קִרְבַּת אֱלֹהִים—
לִי—טוֹב: שְׁתִּי, בְּאֲדָנִי ה'
מַחֲסִי; לְסִפּוֹר, כָּל—מַלְאֲכֹתֶיךָ.

התשובה לבעיית הגמול על פי מחבר המזמור

1. המציאות של רשע וטוב לו היא מציאות
זמנית, ובסופו של דבר הרשע ייפול
וייכשל.

2. קרבת אלוקים היא המביאה את האדם
לאושר אמיתי, וההצלחה החיצונית בעולם
חשובה פחות.

תהילים עג

נאו בפילים אחרות: 'ספר איוב הקטן'!

השאלה שמטרידה את המשורר:

כיצד יתכן שלרשעים טוב?

או במילים אחרות:

בעיית הגמול:

מדוע יש מציאות של (צדיק ורע לו

ו)רשע וטוב לו?

האם התשובה כאן דומה

✓ שונה בספר איוב? נבקי